

จากลักษณะของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ได้กล่าวมา
ในข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนใน

4 ลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
- 2) มีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา
- 3) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการ
- 4) มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินโครงการ

ซึ่งผู้วิจัยได้นำมา เป็นตัวแปรตามในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

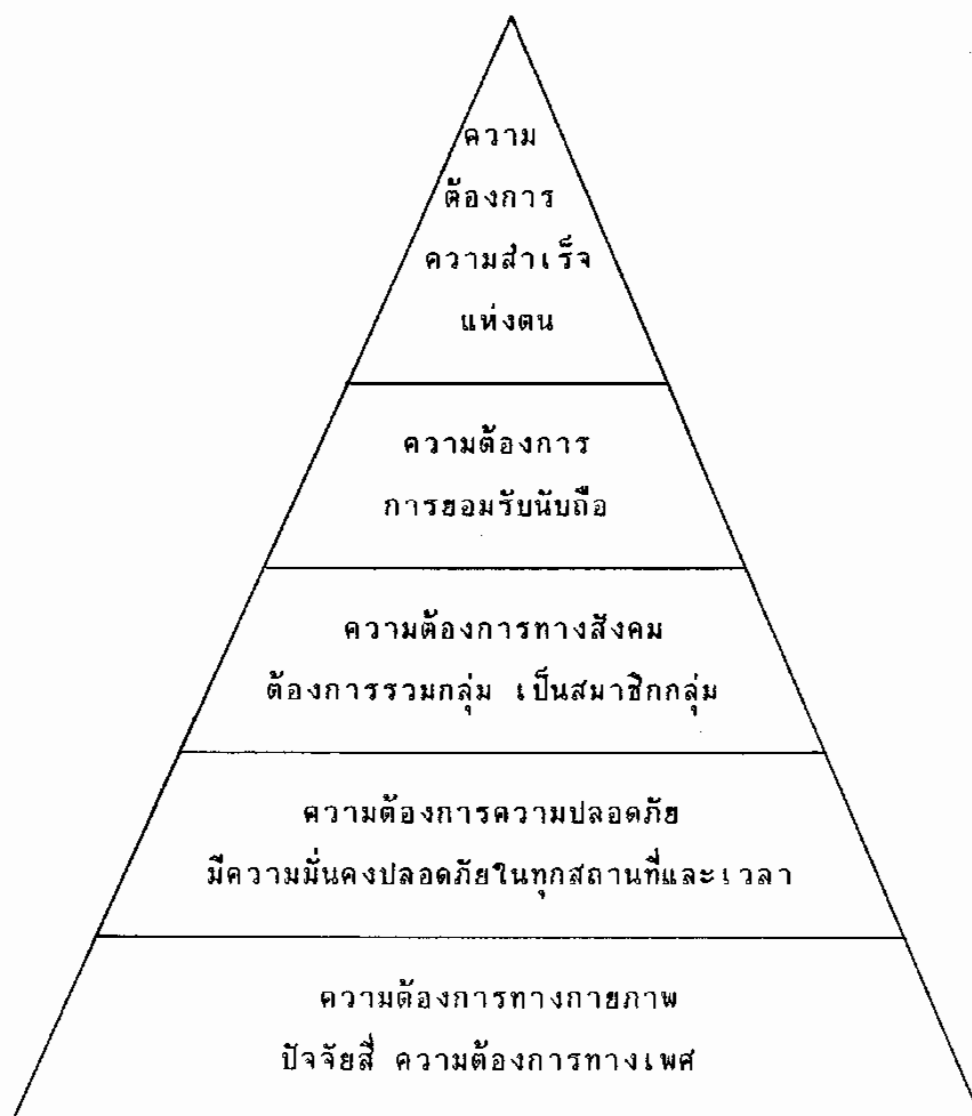
4.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ จะเน้นทฤษฎีที่
เกี่ยวข้องกับการกระทำทางสังคม คือทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎีการกระทำทาง
สังคม ทฤษฎีการมีส่วนร่วม และทฤษฎีพลวัตกลุ่มเพื่อนำมาอธิบายและสนับสนุน
ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

4.2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory)

มาสโลว์ (Maslow, 1954 : 153-158) เชื่อว่า
พฤติกรรมของมนุษย์จำนวนมากสามารถอธิบายโดยใช้แนวโน้มของบุคคลใน
การค้นหาเป้าหมายที่ทำให้ชีวิตของเขาได้รับความสมบูรณ์ และได้รับสิ่ง
ที่มีความหมายต่อตน บุคคลปรารถนาที่จะได้รับความพึงพอใจ และเมื่อบุคคล
ได้รับความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งก็จะยังคงเรียกร้องความพึงพอใจในสิ่งอื่นต่อไป
ซึ่งเป็นคุณลักษณะของมนุษย์ที่เป็นผู้มีความต้องการที่จะได้รับสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ
ความปรารถนาของมนุษย์นั้นติดตัวมาแต่กำเนิด และหากความปรารถนาเหล่านี้
มิได้รับการตอบสนอง บุคคลจะดิ้นรนทุกวิถีทางให้ได้มาซึ่งความต้องการนั้น ๆ
ความต้องการที่กล่าวมานี้ แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนตามลำดับ ดังแสดงใน
แผนภูมิ 1

แผนภูมิ 1 แสดงลำดับชั้นความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์

การเรียงลำดับความต้องการข้างต้นนี้ ความต้องการ
ในชั้นต่ำสุดจะต้องได้รับการตอบสนองเสียก่อน บุคคลจึงจะสามารถผ่านพ้นไป
สู่ความต้องการในชั้นสูงขึ้นตามลำดับ

1) ความต้องการด้านกายภาพ (Physiological or Biological Needs) เป็นความต้องการทางด้านร่างกาย ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน อันได้แก่ น้ำ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม รวมทั้งความต้องการทางเพศ

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety and Security Needs) เป็นความต้องการที่ยังจัดว่าอยู่ในขั้นพื้นฐาน โดยธรรมชาติมนุษย์ทุกคนต้องการความมั่นคงปลอดภัยอย่างถาวรในทุกสถานที่ และตลอดเวลา

3) ความต้องการทางสังคม (Social and Affiliative Needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นหลังจากความต้องการในสองขั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลทุกคนต้องการให้เป็นที่ยอมรับจากพวกพ้อง ต้องการมิตรภาพ ความรักและเป็นสมาชิกในสังคม

4) ความต้องการมีศักดิ์ศรี ความภาคภูมิใจและสถานภาพ (Self Esteem and Status Needs) บุคคลต้องการให้ผู้อื่นยอมรับนับถือ ต้องการศักดิ์ศรี และมีสถานภาพในสังคม

5) ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จแห่งตน (self Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ ที่ต้องการทำสิ่งใดให้สำเร็จผลด้วยความสามารถของตนเอง

จากทฤษฎีของมาสโลว์ ที่ว่าบุคคลทุกคนพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้บรรลุ ซึ่งความต้องการในด้านต่าง ๆ ตามลำดับขั้น ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีนี้มาเป็นแนวทางส่วนหนึ่งในการศึกษาวิจัย โดยได้นำมากำหนดเป็นตัวแปรอิสระที่จะศึกษาผลว่าเกี่ยวข้องกับ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหรือไม่อย่างไร กล่าวคือ การคาดหวังในผลตอบแทน ความต้องการที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาอาชีพและกลุ่มพัฒนาจิตใจ รายได้ จะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามที่กล่าวมาหรือไม่ และผู้วิจัยใช้เป็นพื้นฐานเพื่อสนับสนุนทฤษฎีอื่น ๆ ในการศึกษาวิจัยด้วย

4.2.2 ทฤษฎีการกระทำทางสังคม

จำนง อภิวัฒน์สิทธิ์ (2523 : 63) ได้อ้างอิงทฤษฎีการกระทำทางสังคมของผู้ที่ทำการศึกษารื่องการกระทำของมนุษย์ (Human Actions) โดยให้คำจำกัดความการกระทำว่า เป็นพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งที่เป็นแบบเปิดเผยและลึกลับ และกล่าวว่า การกระทำทางสังคมมนุษย์มี 4 ประการคือ

1) การกระทำที่มีเหตุผล (Rational Actions) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการที่เหมาะสม ในอันที่จะบรรลุถึงจุดหมายที่เลือกไว้ อย่างมีเหตุผล การกระทำดังกล่าวมุ่งไปในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

2) การกระทำที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม (Valuable Action) เป็นการกระทำซึ่งใช้วิธีการที่เหมาะสมเช่นกัน เพื่อจะทำให้ค่านิยมสูงสุดในชีวิตมีความสมบูรณ์พร้อม การกระทำเช่นนี้มุ่งไปในด้านจริยธรรม ศาสนา และทางศีลธรรมอื่น ๆ เพื่อการดำรงไว้ซึ่งความเป็นระเบียบในชีวิตทางสังคม

3) การกระทำตามประเพณี (Traditional Action) เป็นการกระทำที่ไม่เปลี่ยนแปลง โดยยึดเอาแบบอย่างที่ทำกันมาตั้งแต่อดีตเป็นหลักในพฤติกรรม การกระทำตามประเพณีไม่คำนึงถึงเหตุผล

4) การกระทำที่แฝงด้วยความเสแหนหา (Affective Action) การกระทำแบบนี้คำนึงถึงอารมณ์ และความผูกพันทางจิตระหว่างผู้กระทำกับวัตถุที่เป็นจุดหมายของการกระทำ การกระทำเช่นนี้ก็ไม่คำนึงถึงเหตุผลอย่างอื่นอย่างใด นอกจากเรื่องส่วนตัว

รีดเดอร์ (Reeder, 1971 : 92 - 94) ได้อธิบายปัจจัยการกระทำของบุคคลไว้ว่า เป็นการที่บุคคลมีความเชื่อหรือไม่เชื่อในสิ่งนั้น ๆ ดังนั้นในการตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมของบุคคลในทุกเรื่อง เป็นผลมาจากความเชื่อหรือไม่เชื่อดังกล่าว และได้แบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อหรือไม่เชื่อเป็น 3 ปัจจัยคือ

1) ปัจจัยดึง (Pull Factors) ได้แก่

1.1) เป้าประสงค์ (Goal) คือการกระทำ
 สิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น ผู้กระทำจะกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์ไว้ก่อนล่วงหน้า
 แล้วจะพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น

1.2) ความเชื่อ (Belief Orientation)
 ความเชื่อเป็นผลที่มาจากการศึกษาที่บุคคลได้รับรู้ และบุคคลจะเลือกรูปแบบ
 พฤติกรรมบนพื้นฐานของความเชื่อที่ตนยึดมั่นอยู่

1.3) ค่านิยม (Value Standards) เป็นสิ่ง
 ที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตน ซึ่ง
 บุคคลจะเลือกกระทำในสิ่งที่สอดคล้องกับค่านิยมที่ตนยึดมั่นอยู่

1.4) นิสัยและขนบธรรมเนียมประเพณี
 (Habits and Customs) คือแบบอย่างพฤติกรรมที่คนกำหนดสืบต่อกันมา
 ถ้าละเมิดก็จะถูกบังคับด้วยการที่สังคมไม่เห็นชอบด้วย ดังนั้นการกระทำของ
 บุคคลส่วนหนึ่งจึงสืบเนื่องมาจากแบบอย่างพฤติกรรมที่กำหนดมาแต่เดิม

2) ปัจจัยผลัก (Push Factors) ได้แก่

2.1) ความคาดหวัง (Expectations)
 ในการเลือกกระทำพฤติกรรมของบุคคลส่วนหนึ่ง จะขึ้นกับการคาดหวังและ
 ทำที่ของบุคคลอื่นที่อยู่รอบข้างด้วย

2.2) ข้อผูกพัน (Commitment) การกระทำ
 ของบุคคลบางครั้งส่วนหนึ่งเกิดจากการที่เชื่อว่าเขาถูกผูกมัดหรือมีข้อผูกพันที่
 จะต้องกระทำ

2.3) การบังคับ (Forces) บางครั้งบุคคล
 เกิดความไม่แน่ใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นดีหรือไม่ แต่เมื่อมีการบังคับก็จะ
 ตัดสินใจกระทำพฤติกรรมนั้นเร็วขึ้น

3) ปัจจัยเรื่องความสามารถ (Able Factors) ได้แก่

3.1) โอกาส (Opportunity) เป็นความคิด
 ของผู้กระทำที่เชื่อว่าสถานการณ์ที่เป็นอยู่ขณะนั้น ช่วยให้มีโอกาสที่จะกระทำ

3.2) ความสามารถ (Ability) คือการที่บุคคลเชื่อว่า ความสามารถของตนเองจะกระทำในเรื่องนั้น ๆ ได้สำเร็จ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการที่บุคคลกระทำพฤติกรรมใด ๆ บุคคลนั้นจะพิจารณาความสามารถของตนก่อนทุกครั้ง

3.3) การสนับสนุน (Support) คือสิ่งที่ผู้กระทำรู้หรือเชื่อว่าจะได้รับสิ่งนั้น ๆ จากการแสดงพฤติกรรมออกมา จากทฤษฎีที่ได้กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า การกระทำทางสังคมสามารถจูงใจหรือสนับสนุนให้บุคคลหรือประชากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือกระทำกิจกรรมร่วมกัน ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีนี้มาเป็นแนวทางส่วนหนึ่งในการศึกษาวิจัย โดยได้นำมากำหนดเป็นตัวแปรอิสระที่จะศึกษาผลว่าเกี่ยวข้องกับ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหรือไม่อย่างไร กล่าวคือปัจจัยด้านการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา อันเป็นผลของการกระทำตามค่านิยม ตามประเพณี ตามความเชื่อ อันเป็นการกระทำที่มีเหตุผล มีความคาดหวัง และมีความผูกพัน จะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามที่กล่าวมาหรือไม่ และผู้วิจัยใช้เป็นพื้นฐานเพื่อสนับสนุนทฤษฎีอื่น ๆ ในการศึกษาวิจัยด้วย

4.2.3) ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

แคสเปอร์สัน และไบรท์แบงค์ (Kasperson & Breitbank, 1969 : 1-3) ได้เสนอทฤษฎีการมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วม นั้น มีมาตราวัด 3 ประการคือ

1) การกระทำโดยแต่ละบุคคล มิใช่เป็นการกระทำโดยกลุ่ม อาจจะทำให้การวิเคราะห์หรือได้ข้อสรุปที่ไม่ถูกต้อง เพราะการแสดงออกของแต่ละบุคคลในกระบวนการมีส่วนร่วมนั้นจะเห็นได้ถึงค่านิยม ความรับรู้ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล กล่าวคือ กริยาที่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมก็คือ กริยาที่แสดงต่อผลของการกระทำนั้นโดยตรงของแต่ละบุคคล

2) ความหนาแน่นของการกระทำ ซึ่งแสดงออกโดยการร่วมกระทำบ่อยครั้ง ระยะของกิจกรรมที่ยาวนาน หรือมีความผูกพันและมีแรงจูงใจในการกระทำ

3) คุณภาพของการเข้าร่วม ซึ่งดูจากผลและผลกระทบของการกระทำในเบื้องต้น เช่นความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การเปิดกว้างยอมรับความสามารถและความคิดเห็นมีการประเมินผล

โรเจอร์ส และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971 : 316) ได้เสนอแนวความคิดที่ปล้งงานการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มีดังนี้คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในอำนาจอย่างกว้างขวาง
- 2) การตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโดยมีการ

ปรึกษากับพวกที่รับผลกระทบ

กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน การร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา และร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการ ดังต่อไปนี้

- 1) ความรู้เกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลง
- 2) การชักจูงและการประเมินผล การเปลี่ยนแปลงที่

เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ

3) การตัดสินใจที่ยอมรับหรือปฏิเสธ อันมีผลจากการประเมิน

- 4) การสื่อสารเกี่ยวกับการตัดสินใจ
- 5) การกระทำจากการตัดสินใจ

จากทฤษฎีการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้แนวคิด การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนคือพฤติกรรมที่แสดงออกต่อการพัฒนาชุมชนโดยตรงของแต่ละบุคคล โดยเข้าร่วมพัฒนาบ่อยครั้ง ตลอดระยะเวลาของการพัฒนา ซึ่งแสดงออกในรูปของความรับผิดชอบ ร่วมตัดสินใจร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชากรในหมู่บ้านกับคริสต์คือ ร่วมคิดหาปัญหา ร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา ร่วมปฏิบัติงานตามโครงการ และร่วมประเมินผลโครงการ อันเป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านกับคริสต์ที่ใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

4.2.4 ทฤษฎีพลวัตรากลุ่ม

เชอริฟ มูซาเฟอร์ (Sherif Muzaffer, 1970 : 81-88) ชี้ให้เห็นว่าถึงแม้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและทางกายภาพในระหว่างกลุ่มคนจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อความรังเกียจเดียดฉันท์ (Discrimination) ที่คนในกลุ่มมีต่อคนต่างกลุ่ม ทั้งยังมีส่วนในการเกิดความรู้สึกที่เป็นศัตรู (Hostility) และอคติ (Prejudice) ในระหว่างกลุ่ม แท้จริงแล้วเป็นการแข่งขัน แต่ละกลุ่มจะพยายามสร้างความรู้สึกแบ่งพวกเขาพวกเรา ตลอดจนสร้างทัศนคติและภาพพจน์ (Image) ที่ไม่ดีต่อคนต่างกลุ่ม ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มมีแนวโน้มที่จะทำให้แรงยึดเหนี่ยวภายในกลุ่ม (Internal Cohesion) เพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างและขอบเขตของแต่ละกลุ่มชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อกลุ่มที่ขัดแย้งกันเหล่านี้ เผชิญกับเหตุการณ์ที่ต้องร่วมมือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วม ซึ่งแต่ละกลุ่มไม่อาจกระทำได้โดยลำพัง กลุ่มเหล่านี้ก็จะรวมพลังกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมดังกล่าว

จากทฤษฎีกลุ่มสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชนเป็นการกระทำที่ต้องอาศัยกระบวนการกลุ่ม กลุ่มต่าง ๆ จะต้องแข่งขันกันในทางที่จะปรับปรุงสังคมที่ตนอาศัยอยู่ให้ดีขึ้นกว่าเดิม หากกลุ่มมีการแข่งขันกันมาก ก็จะเพิ่มแรงยึดเหนี่ยวภายในกลุ่มมากขึ้น ทฤษฎีนี้สนับสนุนการเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งของตัวแปรอิสระ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าและตรวจสอบเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน พบว่าได้มีการศึกษาวิจัยในเรื่องที่ใกล้เคียงไว้พอสมควร ซึ่งพอจะนำมาเป็นแนวทางได้ดังนี้

5.1 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ เพศ กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

จากการศึกษาของโคฟแมน (Kaufman, 1949 : 301) ได้กล่าวว่า เพศมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวคือ เพศชายมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิงขณะที่ ฉ้อาน วุฒิกรรมรักษา (2525 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบลคิ่งพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เพื่อศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ ลักษณะและประมาณการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 200 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วม 148 คนและกลุ่มที่ไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ 52 คน ผลการศึกษาพบว่า เพศชายมีส่วนร่วมในโครงการสร้างงานในชนบททุกขั้นตอนมากกว่าเพศหญิง ส่วน อำนาจ สุชาประดิษฐ์ (2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด จำนวน 272 คน ผลการศึกษาพบว่า เพศชายมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.0003$) แนว โสทธิพันธุ์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วม และประมวลปัญหาข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างการมี

ส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในชนบท
พื้นที่จังหวัดสงขลาที่เป็นหัวหน้าครอบครัวจำนวน 480 คน ผลการวิจัยพบว่า
เพศชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนมากกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01

ในทางตรงกันข้าม สุจินต์ ดาววีระกุล (2527 : 103) ศึกษา
เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน
ผลของการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเพศ พบว่า เพศไม่มีผลต่อระดับการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน และสมใจ เข้มเจริญ
(2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่
พบว่าเพศไม่เป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ประภาศรี พัทธ์สินสุข (2532
: บทคัดย่อ) สรุปรงานวิจัยเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ
พัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสุพรรณบุรี พบว่า เพศมีความสัมพันธ์
ในเชิงบวกกับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา

ผู้วิจัยได้นำปัจจัยนี้มาศึกษา โดยคาดว่า เพศเป็นปัจจัยที่มีความ
สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านทับศรีสต์
โดยใช้เพศเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาคั้งนี้

5.2 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ อายุ กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
อายุเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเป็น
อย่างมาก จากการศึกษาของ

โคฟแมน (Kaufman, 1949 : 301) ได้ศึกษาพบว่า อายุมี
ความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวคือผู้มีอายุมากมี
ส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมาก บรูเนอร์ (Bruner, 1959 : 120) ได้
สรุปผลการวิจัยของนักวิชาการหลายท่านที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางสังคม
พบว่าอายุเป็นตัวแปรที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม อานาจ สุชาประดิษฐ์ (2523
: บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สวัสดิการตลาด

อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่า สมาชิกที่มีอายุสูงมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์
 สาธิตการตลาดสูงกว่าสมาชิกที่มีอายุต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (0.0006)
 สุขเมท แสงนิ่มนวล (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม
 ของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมของหมู่บ้านแบบคหบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้าน
 สหกรณ์เคหะสถาน กรุงเทพฯ จำกัด โครงการ 4 กรุงเทพมหานครพบว่า
 อายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก สอดคล้องกับ
 สินใจ เข้มเจริญ (2531 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวก
 กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ประภาศรี
 พัทธ์สินสุข (2532 : บทคัดย่อ) อายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเข้ามามี
 ส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา และ วลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ
 (2533 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของ
 ประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ในขณะที่การศึกษาของสุจินต์ ดาววีระกุล (2527 : 103)
 พบว่า อายุไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนา สอดคล้องกับ ตันสนะ
 ตันติชาติ (อ้างในปฤษฎา บุญเจือ, 2536 : 37) ผู้ศึกษาเรื่องการมี
 ส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก จังหวัด
 กานลีนธุ์ พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำ
 และ เขียรชัย บุรพชนก (2532 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ข้อสรุปเช่นเดียวกันว่า
 อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสุขาภิบาล

ผู้วิจัยได้นำปัจจัยนี้มาศึกษาโดยคาดว่าอายุเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์
 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์

5.3 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ระดับการศึกษา กับการมีส่วนร่วมในการ
 พัฒนาชุมชน

ตามแนวความคิดของโคฟแมน (Kaufman, 1949 : 301) ได้
 ศึกษาพบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
 และบราวน์ (brown, 1953 : 591) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม
 ทางสังคมอย่างแข็งขันคือคนที่มีการศึกษาสูง ขณะที่แอนเดอร์สัน (Anderson,

1952 : 198) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางสังคมที่หมู่บ้านหนึ่งในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางสังคม

ในการวิจัยของ จานง ไพโรจน์ (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการสันตินิมิตในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ความมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจของประชาชน ต่อโครงการสันตินิมิต กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมายในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง จำนวน 329 ครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีความแตกต่างกันในระดับการศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการวิจัยของอรพินทร์ สุทธิพันธ์ (2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนรายได้ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับการมีส่วนร่วม และเพื่อเปรียบเทียบตัวแปรกับการมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดปัตตานี จำนวน 78 คนผลการศึกษาพบว่าสมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่มีการศึกษาสูง จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนรายได้สูงกว่าสมาชิกที่มีการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้อำนาจ สุชาประดิษฐ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลาพบว่าสมาชิกที่มีระดับการศึกษาสูงมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดสูงกว่าสมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่ำ ส่วนแนว ไสตติพันธ์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะเดียวกันแพทยา แก้วพวง (2533 : บทคัดย่อ) ผู้ซึ่งทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอไชยา จังหวัดอ่างทอง

พบว่า กรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาสูงมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นมากกว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่ำ และจากการศึกษาของ สมใจ เข้มเจริญ (2531 : บทคัดย่อ) พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สอดคล้องกับประภาศรี พัทธ์สีนุช (2532 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา

ในทางตรงกันข้ามอนุภรณ์ สุวรรณสทิศกร (2529 : บทคัดย่อ) ผู้ศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลต่อโครงการสร้างงานในชนบท ปี 2528 อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่าระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการสร้างงานในชนบท สอดคล้องกับ เตียรชัย บุรพชนก (2532 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่าระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และวลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ (2533 : บทคัดย่อ) ซึ่งสรุปว่า การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยได้นำปัจจัยนี้มาศึกษาโดยคาดว่าระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์

5.4 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สถานภาพการสมรส กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

เหตุที่นำตัวแปรสถานภาพการสมรสมาพิจารณาด้วย ก็เนื่องมาจากว่าสถานภาพการสมรสเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคคลใกล้ชิด เพราะผู้ที่มีการสมรสแล้ว จะมีผู้ที่คอยปรนนิบัติดูแล สามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีสภาวะทางจิตใจดีกว่าผู้ที่เป็นโสด หม้าย หรือหย่าร้าง จึงมีผลทำให้สามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจากการศึกษาในโครงการสำรวจของกรมพัฒนาชุมชน (2519 : 96) ก็พบว่าบุคคลที่สมรสแล้วและอยู่ด้วยกันจะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่เป็นโสด และอรพินท์

สุทธิพันธ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนรายได้ พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่แต่งงานแล้ว มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนรายได้ สูงกว่าสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่เป็นหม้ายหรือหย่าร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยได้นำปัจจัยนี้มาศึกษาโดยคาดว่าสถานการณ์ภาพการสมรสเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์

5.5 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ระดับความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

สุเมธ แสงนิมนวล (2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมการพัฒนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในทางตรงกันข้ามวไลยภรณ์ ดาวสุวรรณ (2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่าประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาก

สำหรับการทำการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกตัวแปรด้านความรู้ความเข้าใจมาใช้ก็เพราะเล็งเห็นว่า เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์

5.6 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความคาดหวังผลตอบแทนกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

วิชณีวรรณ วรรณวิทยา (อ้างในปฤษฎา บุญเจือ, 2536 : 37) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในสหภาพแรงงานประเภทกิจกรรมสิ่งทอ เครื่องแต่งกายหนังสัตว์ และผลิตภัณฑ์หนังสัตว์ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า แรงงานสตรีมีความคาดหวังในผลประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสหภาพแรงงานสูงมีส่วนร่วมในสหภาพแรงงานปานกลาง

ในทางตรงกันข้ามสุจินต์ ดาววีระกุล (2527 : 103) ศึกษาพบว่า ความคาดหวังต่อรางวัลในการประกวดหมู่บ้าน ไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน และ บุญยิ่ง โหมตเทศน์ (2531 : บทคัดย่อ) ผู้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองชุมพร พบว่า การมองเห็นผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง ไม่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้นำปัจจัยนี้มาศึกษาโดยคาดว่าความคาดหวังผลตอบแทนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์

5.7 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ จำนวนครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้าน กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ตัวแปรเกี่ยวกับจำนวนครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้านกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนนั้น ยังไม่พบว่ามีผู้ใดได้ทำการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาตัวแปรดังกล่าวนี้ เนื่องจากลักษณะพิเศษของหมู่บ้านทับคริสต์ที่ประชาชนในหมู่บ้านอพยพมาจากที่ต่าง ๆ กันมาร่วมกันก่อตั้งหมู่บ้าน และได้ชักชวนญาติพี่น้องของตนให้ เข้ามาในภายหลัง จนเกิดเป็นพลังในการพัฒนา

ผู้วิจัยได้นำตัวแปรดังกล่าวมาศึกษาโดยคาดว่าจำนวนครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้าน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์

5.8 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

จากการศึกษาของกรมพัฒนาชุมชน (2519 : 60-90) ได้สรุปในรายงานการวิจัยโครงการสารภี ตำบลชวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าบุคคลที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอยู่ในหมู่บ้านนานกว่า 20 ปี เช่นเดียวกับที่โคฟแมน (Kaufman, 1949 :

301) ได้ศึกษาพบว่าความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน อันหมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นยาวนานมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน มากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นระยะสั้น

ผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยด้านนี้มาศึกษาโดยคาดว่าความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านกับคริสต์

5.9 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

อารยา วัฒนกิจ (2526 : 79) ได้ศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนากับกลุ่มพลังต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กล่าวคือผู้ปกครองที่เป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สูงกว่าผู้ปกครองที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม และ สกลธี จันทร์รักษ์ (2528 : 98) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล จังหวัดตรัง พบว่าหัวหน้าครอบครัวที่เป็นสมาชิกกลุ่มจะมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม ในทำนองเดียวกัน แนว โสทธิพันธ์ (2534 : 98) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชนบทในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลาพบว่าประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ มีความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน กล่าวคือผู้ที่ เป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนมากกว่าผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้นำปัจจัยนี้มาศึกษาโดยคาดว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านกับคริสต์

5.10 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาจิตใจกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ตัวแปรดังกล่าวนี้ไม่พบว่ามีผู้ใดได้ทำการศึกษาค้นคว้ามาก่อน เพราะว่าคุณลักษณะของกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตใจดังกล่าวเป็นเอกลักษณ์ของสังคมคริสต์ชนโดยเฉพาะ

จากเอกสารการประชุมสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 ว่าด้วยบทบาทของฆราวาสในการแพร่ธรรม (Apostolicam Actuositatem, 18 Nov. 1965) ข้อ 18 ได้กล่าวว่า คริสตชนทุกคนมีภาระหน้าที่ที่จะแพร่ธรรมตามบทบาทและฐานะของตน แต่เขาต้องไม่ลืมว่าโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์อยู่ด้วยกันเป็นสิ่งคม (Man is Social by Nature) และพระเป็นเจ้าทรงพอพระทัยที่จะรวบรวมทุกคนที่เชื่อในพระองค์ให้เป็นประชากรเดียวกัน หรือเป็นร่างกายเดียวกัน และการเข้าร่วมในกิจกรรมกลุ่มพัฒนาจิตใจ (Apostolic Groups) จึงเป็นคำตอบที่เหมาะสมถึงความต้องการดังกล่าวนี้ และกลุ่มพัฒนาจิตใจยังมีความสำคัญอีกประการหนึ่งคือ กลุ่มเรียกร้องกิจกรรมที่ชัดเจน (Concreted Actions) มีเป้าหมายที่เด่นชัด เช่นบางกลุ่มทำหน้าที่ในการแพร่ธรรมโดยตรง (General Apostolic End of the Church) บางกลุ่มมุ่งพัฒนาความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น (Work for the Permeation of the Temporal Order by the Christian Spirit) และบางกลุ่มมีภาระกิจในกิจเมตตาและการสงเคราะห์ (Engage in Works of Mercy and of Charity) อันเป็นการแสดงออกถึงการเป็นพยานถึงพระคริสตเจ้า (As Their Special Way of Bearing Witness to Christ)

ผู้วิจัยได้นำตัวแปรดังกล่าวมาศึกษาโดยคาดว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาจิตใจ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านกับคริสต์

5.11 การศึกษาเกี่ยวกับ การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนากับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ตัวแปรดังกล่าวนี้ไม่พบว่ามีผู้ใดได้ทำการศึกษาค้นคว้ามาก่อน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาเป็นประจำ (ทุกสัปดาห์) เป็นแนวปฏิบัติและเป็นลักษณะเฉพาะของคริสตชน

แต่ในเอกสารการประชุมสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 ว่าด้วยเรื่องพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ (Sacrosanctum Concilium, 4 Dec. 1963) ข้อที่ 13 ได้กล่าวว่าสิ่งที่ประชาชนได้รับจากการเข้าร่วมพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์จะต้องส่งผลต่อชีวิตประจำวัน อาศัยผลกำลังจากการรับอาหารทิพย์จากสวรรค์ ซึ่งเป็นการร่วมมีส่วนในการสิ้นพระชนม์และการกลับคืนชีพของพระอาจารย์เจ้า ดังนั้นทุกคนที่ได้เข้าร่วมในพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ยิ่งนี้ จะต้องกระตือรือร้นในการทำกิจการดีให้เป็นที่พอพระทัยพระเป็นเจ้า เจริญชีวิตอย่างซื่อสัตย์สุจริต อุทิศตนเพื่อพระอาณาจักรตามพระธรรมคำสอนที่ได้รับฟังมา อันเป็นการเพิ่มพูนความศรัทธา และเป็นพยานถึงองค์พระคริสตเจ้าในทุกกิจการที่ตนกระทำ

และเอกสารว่าด้วยภาระกิจของบาทหลวง (Presbyterorum Ordinis, 7 Dec. 1965) ข้อที่ 6 ได้กล่าวต่อไปว่า สังคมคริสตชนจะไม่สามารถยืนหยัดต่อไปได้หากปราศจากรากฐานของการเฉลิมฉลองพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ และการเฉลิมฉลองนี้จะเกิดผลอย่างแท้จริงจะต้องนำไปสู่การกระทำกิจเมตตา (Works of Charity) การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Mutual Help) อันเป็นวิถีชีวิตของคริสตชน (Christian Witness)

การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาทุกวันอาทิตย์เป็นหน้าที่ของคริสตชนทุกคน (พระบัญญัติ 10 ประการข้อที่ 3 จงฉลองวันพระเจ้าให้เป็นวันศักดิ์สิทธิ์) ที่ทุกคนจะมาชุมนุมกันเพื่อฟังพระวจนะของพระเจ้า ร่วมในพิธีหักปัง เพื่อระลึกถึงรหัสธรรมแห่งพระมหาทรมาน และการกลับคืนพระชนม์ของพระคริสตเจ้า (John A. Hardon, S.J., 1975 :315) เพื่อขอบพระคุณ สาธุการแด่พระเจ้าพระบิดาแห่งพระเยซูคริสตเจ้า ผู้ทรงพระกรุณาโปรดให้เราบังเกิดใหม่ เข้าสู่ความหวัง อันมีชีวิตอยู่โดยการกลับคืนพระชนม์

ของพระเยซูคริสต์ (1 เปโตร 1:3) สมเด็จพระสันตะปาปาจอห์นที่ 23 (1961) ได้กล่าวในสมณสาธ มาแตร์ แอท มาจิสตรา (Mater et Magistra) ข้อที่ 252 ว่า "การปฏิบัติตามพระบัญญัติของพระเป็นเจ้า และของพระศาสนจักรประการนี้ จะก่อให้เกิดความความสำนึกถึงความรับผิดชอบของตนต่อพระเป็นเจ้าและต่อสังคมที่ตนอาศัยอยู่" เป็นความจริงที่ว่า การพัฒนาที่แท้จริงคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ในสมณสาธของพระสันตะปาปาปอลที่ 6 (1967) ว่าด้วยการพัฒนาประชาชาติ (Populorum Progressio) ข้อที่ 1 ได้กล่าวว่า "การพัฒนาประชาชนเป็นเรื่องที่พระศาสนจักรให้ความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อประชาชนที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ เพื่อให้พ้นจากสภาพของความอดอยาก หิวโหย ความทุกข์ทรมาน ความเจ็บไข้ และความโง่เขลา ต่อประชาชนที่แสวงหาการมีส่วนร่วมมากขึ้น และต่อประชาชนที่มีเจตจำนงในเข้าประสงค์แห่งการบรรลุถึงการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สืบเนื่องมาจากสังคายนาวาติกันที่ 2 อันเป็นจิตสำนึกที่มีชีวิตชีวาขึ้นมาใหม่จากเสียงเรียกร้องของพระวรสาร ให้เป็นหน้าที่ของพระศาสนจักรที่จะรับใช้คนทั้งปวง ช่วยให้เขาได้เข้าใจปัญหาอันร้ายแรงในทุก ๆ ด้าน ชักชวนให้เขาเป็นว่า การร่วมมือกันทำงานในการพัฒนาเป็นเรื่องด่วนยิ่ง" และพระองค์ยังได้ปรารภต่อคณะกรรมการยูติธรรมและสันติว่า "ในบทเทศน์ก็ดี ในการสอนคำสอน หรือ วิชาความรู้ในชั้นเรียนก็ดี ต้องมีการกระตุ้นเตือนให้เกิดความสนใจและเข้าใจในปัญหาความยุติธรรมและสันติ" (อ้างโดยบุญเลื่อน หมั่นทรัพย์, 2529 : 25)

ดังนั้นในการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาประชาชนจึงได้รับการกระตุ้นอย่างสม่ำเสมอให้สนใจในปัญหาบ้านเมือง ต้องร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาหมู่บ้านประเทศชาติของตนให้เจริญก้าวหน้า ไปสู่ความรอด ความครบครันทั้งด้านส่วนตัวและสังคมบ้านเมือง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และจิตใจ เพื่อสร้างพระราชัยที่ทุก ๆ คนต่างรู้จักรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอย่างสูงสุด ชนิดที่ยอมเสียสละ จนถึงพลีชีพให้แก่กันและกันได้ ช่วยกันสร้างสังคมที่เป็นสังคมมนุษย์

อย่างแท้จริง ที่มีความรับผิดชอบ เมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจ และไว้วางใจ กันได้ (บุญเลื่อน หมั่นทรัพย์, 2529 : 20) การกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ ในการพัฒนาด้วยใจรักและเสียสละ ซึ่งการทำงานด้วยใจรักและเสียสละนี้ มาจากคำสอนของศาสนาที่สอนให้รักพระเป็นเจ้าด้วยสิ้นสุดจิตใจ และให้รัก พี่น้องเหมือนรักตนเอง หมายความว่าตนเองเป็นบุตรของพระ จึงต้องรักเพื่อน มนุษย์ในฐานะที่เขาเป็นบุตรของพระเช่นกัน ฉะนั้นในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ก็เท่ากับช่วยเหลือบุตรของพระ ดังเช่นในพระวรสารพระเยซูเจ้าได้ตรัสอย่าง ชัดเจนว่า "ทุกสิ่งที่ท่านทำกับพี่น้องของเรา พี่น้องที่มีความทุกข์ยาก พี่น้องที่ ต่ำต้อยที่สุด เหมือนกับท่านทำกับเราเอง" (มัทธิว 25 : 40) วิธีกระตุ้น ให้เกิดความสำนึกดังกล่าว เป็น "วิธีการทางศาสนา" (กาญจนา แก้วเทพ, 2538 : 162) และสำหรับคาทอลิก เหตุใหญ่ที่จูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมใน การพัฒนาหมู่บ้าน คือ

- 1) เราเป็นบุตรของพระเจ้าองค์เดียวกันเพราะฉะนั้นเรา ทุกคนเป็นพี่น้องกัน และต้องช่วยเหลือกันแบบพี่น้อง คือด้วยความรัก
 - 2) เราทุกคนเป็นคริสตชน มีความศรัทธาในองค์พระคริสต์ และผู้ที่เชื่อมั่นในพระคริสต์ต้องร่วมมือกันไถ่กู้มนุษย์ให้หลุดพ้นจากบาป ทั้งบาป ส่วนตัว และบาปสังคมอันได้แก่ระบบเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคม และวัฒนธรรมที่อยุติธรรม
 - 3) เมื่อเราเป็นบุตรของพระเจ้า เราต้องมีส่วนร่วมมือกับ พระเจ้าในการสร้างโลกมนุษย์ให้เป็นโลกที่น่าอยู่ ให้เป็นโลกที่สมกับที่อาศัย ของบุตรพระเจ้า และอยู่ด้วยกันแบบพี่น้อง และเป็นบุตรของพระบิดาเจ้า สวรรค์องค์เดียวกัน เพราะฉะนั้นงานพัฒนาทั้งหมดต้องเข้าอยู่ในขอบข่ายของ การเข้าใจดังกล่าวนี้ว่า เราร่วมมือกับพระเจ้าในการสร้างโลกมนุษย์ให้เป็น ถิ่นที่น่าอยู่สำหรับบรรดาบุตรของพระเจ้า รวมทั้งตัวเราเองด้วย
- ทั้งหมดเป็นเหตุจูงใจทางศาสนา หลักศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นและ หัวใจของการพัฒนา และประชาชนจะมีความสำนึกดังกล่าวก็โดยการเข้าร่วม พิธีกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ

ผู้วิจัยได้นำตัวแปรดังกล่าวมาศึกษาโดยคาดการณ์เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาเป็นประจำ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์

5.12 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ รายได้ ก็กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

โคฟแมน (Kaufman, 1949 : 301) ได้ศึกษาพบว่ารายได้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และโดแนลด์ (Donald, 1951 : 127) ได้กล่าวว่า สภาพทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางสังคมของบุคคล โดยบุคคลที่มีสภาพทางเศรษฐกิจต่ำจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนน้อยกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูง บราวน์ (Brown, 1953 : 591) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างแข็งขันและไม่แข็งขัน มักมีฐานะแตกต่างกันออกไปคือ บุคคลที่มีรายได้สูงมักจะเข้าร่วมกิจกรรมอย่างแข็งขันมากกว่าบุคคลที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เนลสันและเวอร์เนอร์ (Nelson and Verner, 1960 : 252) ได้กล่าวว่า สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมมักจะเป็นผู้มีรายได้สูง ส่วน อารยา วัฒนกิจ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้สูงมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสูงกว่าผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ต่ำ สุรสวัสดิ์ หุ่นพยนต์ (2528 : บทคัดย่อ) ผู้ซึ่งศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของประชาชนยากจน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านเขาหิน ตำบลวังน้ำลัด อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่แตกต่างกัน สมใจ เข็มเจริญ (2531 : บทคัดย่อ) พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ วัลย์ภรณ์ ดาวสุวรรณ (2533 : บทคัดย่อ) ประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะมีส่วนร่วมในการ

อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่าประชาชนที่มีสถานภาพเศรษฐกิจต่ำ และ แพทย์
แก้วพวง (2533 : บทคัดย่อ) พบว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีฐานะการดำรงชีพสูง
มีส่วนร่วม ในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นมากกว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีมาตรฐาน
การดำรงชีพต่ำ

ในขณะที่ สุจินต์ ดาววีระกุล (2527 : บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่า
ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ส่วนหนึ่งได้แก่รายได้ไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน สอดคล้องกับประภาศรี พิทักษ์สินสุข (2532
: บทคัดย่อ) ซึ่งให้ข้อสรุปในงานวิจัยว่ารายได้ของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์
กับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา

ผู้วิจัยได้นำปัจจัยนี้มาศึกษาโดยคาดว่ารายได้เป็นปัจจัยที่มีความ
สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์

5.13. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน กับการมี
ส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

กรมพัฒนาชุมชน (2519 : 5) ได้สรุปรายงานการวิจัยโครงการ
สารภี ตำบลข้าวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าบุคคลที่มีที่ดินถือครอง
ทำมาหากินมาก เข้ามามีส่วนกิจกรรมโรงเรียนมากกว่าผู้ที่มีที่ดินครอบครองทำกิน
น้อย และพรศักดิ์ พันธ์พจนานกรณ์ (2530 : 70) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มี
อิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตร : ศึกษาเฉพาะกรณี
สหกรณ์การเกษตรบ้านลาดจำกัด จังหวัดเพชรบุรีพบว่า สมาชิกที่มีที่ดินทำกินมาก
จะมีส่วนร่วมในสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกที่มีที่ดินทำกินน้อย

ผู้วิจัยได้นำปัจจัยนี้มาศึกษาโดยคาดว่า การเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน
เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชน
ในหมู่บ้านทับคริสต์

5.14 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปกครอง
กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

นเรศ วงศ์สวัสดิ์ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยบาง
ประการ ที่เกี่ยวกับทัศนคติของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อโครงการสร้างงานในชนบท

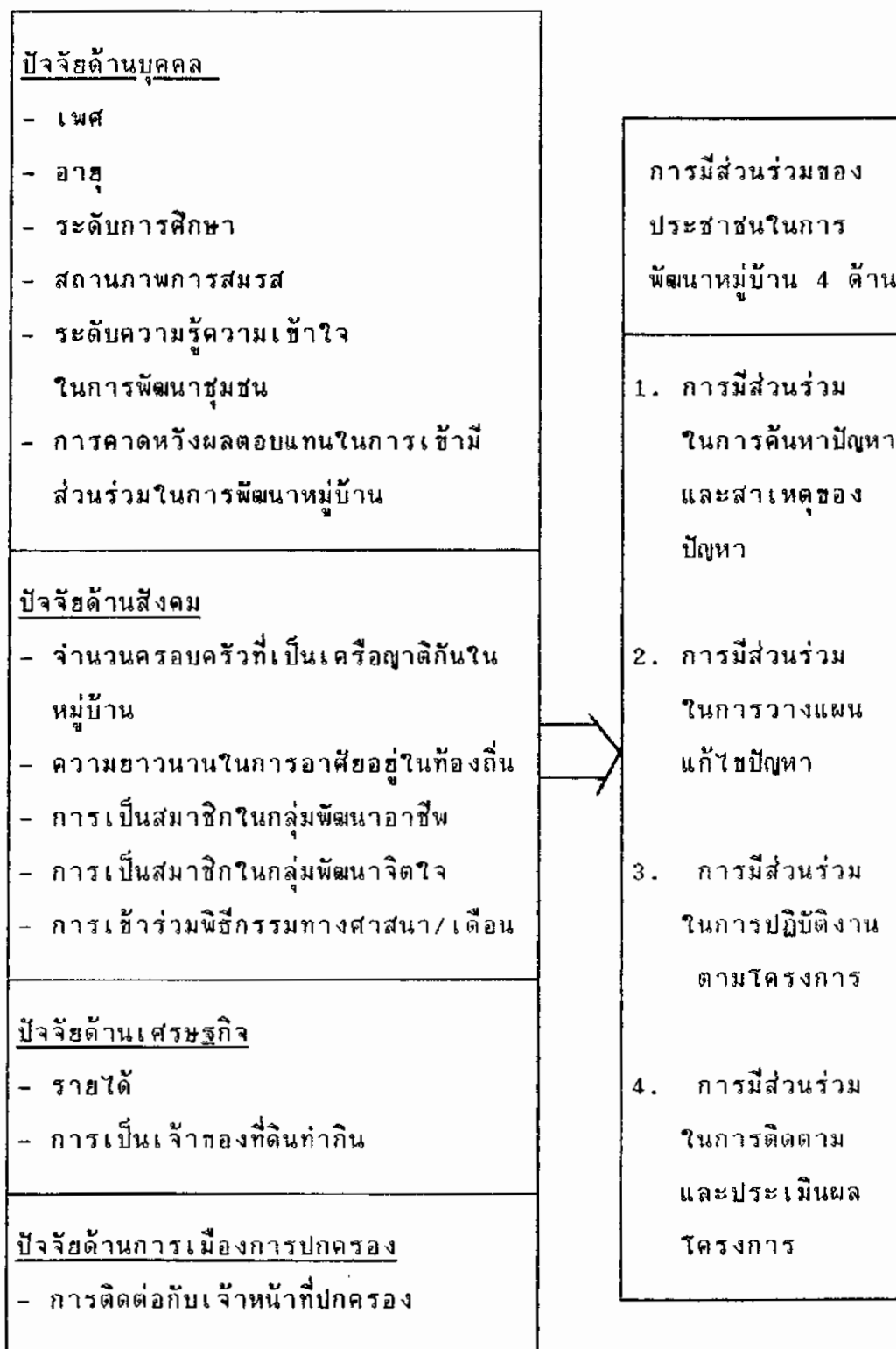
เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้นำท้องถิ่นที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมากจะมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการสร้างงานในชนบท ส่วนผดุง อารยะวิญญูสุนทร โศตวรรษ เทาและมลิวลัย ธรรมแสง (2528 : 75) ได้ศึกษาปัจจัยในการบริหารงานพัฒนาชนบทของรัฐบาล เรื่องการมีส่วนร่วมและการยอมรับของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบทของรัฐบาล พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาชนบทระดับหมู่บ้าน ได้แก่ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับจังหวัด อำเภอและประชาชน นอกจากนี้ สกลธ จันทรรักษ์ (2528 : 75) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล จังหวัดตรังพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการติดต่อกับพัฒนากรมาก จะมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการติดต่อกับพัฒนากรน้อย

ผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปกครองของประชาชนในหมู่บ้านทาบคริสต์มาศึกษาในการศึกษาคั้งนี้ด้วย

กรอบแนวความคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้กรอบแนวความคิดในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน บ้านทับคริสต์ หมู่ 3 ตำบลคลองช่อ อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือลักษณะปัจจัยทางด้านประชาชน และลักษณะการมีส่วนร่วม กล่าวคือผู้วิจัยได้กำหนดให้ลักษณะปัจจัยของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน การคาดหวังผลตอบแทนในการเข้ามามีส่วนในการพัฒนาชุมชน จำนวนครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้าน ความยาวนานในการอาศัยในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ การเป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาจิตใจ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา รายได้ การเป็นเจ้าของที่ดิน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปกครองสัมพันธ์กับลักษณะปัจจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนทับคริสต์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการ การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ ซึ่งจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวแล้วสรุปได้ว่า ตัวแปรที่ได้กล่าวมาในข้างต้นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์ ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แนวความคิดในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม
ในการพัฒนาหมู่บ้านกับคริสต์ ตำบลคลองชะอุ่น อำเภอพนม
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้าน
ทับคริสต์โดยภาพรวม และรายด้าน ทั้ง 4 ด้านคือ
 - 1.1 ด้านการมีส่วนร่วมค้นคิดปัญหาและสาเหตุของปัญหา
 - 1.2 ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา
 - 1.3 ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามโครงการ
 - 1.4 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา
สถานภาพการสมรส ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน ความคาดหวังใน
ผลตอบแทน จำนวนครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้าน ความยาวนานใน
การอาศัยอยู่ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ การเป็นสมาชิก
ของกลุ่มพัฒนาจิตใจ การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา รายได้ การเป็น
เจ้าของที่ดินทำกิน ความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปกครองกับการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
หมู่บ้าน
4. เพื่อประมวลสรุปปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการที่จะเสริมสร้างการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

สมมุติฐาน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดทฤษฎี และ
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นเป็นแนวทางในการตั้ง
สมมุติฐานการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนใน
หมู่บ้านทับคริสต์ไว้ดังนี้

1. เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ระดับความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน การคาดหวังผลตอบแทนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน จำนวนครอบครัวที่เป็นเครือข่ายกันในหมู่บ้าน ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาอาชีพ และกลุ่มพัฒนาจิตใจ การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา รายได้ การเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปกครอง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน
2. ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวแปรอิสระ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

ความสำคัญและประโยชน์

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2

ด้านคือ

1. ด้านความรู้

1.1 ทำให้ทราบถึงและระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านกับคริสต์ทั้ง 4 ด้านคือ

- 1) การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
- 2) ร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา
- 3) ร่วมปฏิบัติงานตามโครงการ
- 4) ร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ

1.2 ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

1.3 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

1.4 ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านกับคริสต์

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน และปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อส่งเสริมประชาชนในหมู่บ้านกับคริสต์ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านมากยิ่งขึ้น

2.2 ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเป็นสารสนเทศ สำหรับการปรับปรุงแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน ของศูนย์สังคมพัฒนา มูลนิธิคาทอลิกสุราษฎร์ธานีให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นตัวอย่างในการพัฒนาหมู่บ้านที่ทางมูลนิธิคาทอลิกสุราษฎร์ธานีจะดำเนินการก่อตั้งต่อไปในอนาคต

2.3 เพื่อเป็นสารสนเทศในหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งที่เป็นหน่วยงานราชการ และหน่วยงานเอกชนที่มีความสนใจได้ศึกษา ให้ได้ค่านึงถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานการพัฒนา ชุมชนของตนต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จึงได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านกับคริสต์ หมู่ 3 ตำบลคลองชะอุ่น อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งได้จำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ด้านคือ

- 1.1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
- 1.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา
- 1.3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการ
- 1.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการ

2. ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือประชาชนในหมู่บ้านกับคริสต์ หมู่ที่ 3 ตำบลคลองชะอุ่น อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปจำนวน 471 คน

3. กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรในข้อ 2 จำนวน 214 คน
4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น
 - 4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่
 - 4.1.1 ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่
 - เพศ
 - อายุ
 - ระดับการศึกษา
 - สถานภาพการสมรส
 - ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน
 - การคาดหวังผลตอบแทนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนา
 - 4.1.2 ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่
 - จำนวนครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้าน
 - ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น
 - การเป็นสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ
 - การเป็นสมาชิกในกลุ่มพัฒนาจิตใจ
 - การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา
 - 4.1.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่
 - รายได้
 - การเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน
 - 4.1.4 ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปกครอง
 - 4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ
 - 4.2.1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
 - 4.2.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา
 - 4.2.3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการ
 - 4.2.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างโดยเป็นผู้ตัดสินใจ กำหนดแผนการ และวิธีการทำงานด้วยตนเอง โดยแบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมดังนี้
 - 1.1 ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจปัญหาและสาเหตุของปัญหา
 - 1.2 ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา
 - 1.3 ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามโครงการ
 - 1.4 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ
2. กิจกรรมพัฒนาชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่ปฏิบัติหรือดำเนินการในพื้นที่ซึ่งเป็นหมู่บ้านในชนบททั้งที่เป็นของรัฐบาลและหน่วยงานเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนา บำเพ็ญประโยชน์ สร้างความเจริญหรือแก้ปัญหาของประชาชนโดยมีส่วนร่วมในหมู่บ้านเป้าหมายทั้งที่เป็นวัตถุประสงค์และมีใช้วัตถุประสงค์
3. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดที่ได้รับจนถึงวันตอบแบบสอบถาม
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนที่อยู่ในบ้านกับคริสต์ หมู่ 3 ตำบลคลองชะอุ่น อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี รู้และเข้าใจหลักการ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการพัฒนาชุมชน
5. การคาดหวังผลตอบแทนในการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังผลตอบแทนที่จะได้จาก การเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งที่เป็นตัวเงิน สิ่งของ และจิตใจ
6. ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น หมายถึง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่กลุ่มตัวอย่างอยู่ในปัจจุบัน

7. การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน (กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มชาวนา กลุ่มชาวสวน กลุ่มเกษตรพัฒนา 34) โดยศึกษาจากจำนวนกลุ่มที่เข้าเป็นสมาชิก
8. การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาจิตใจ หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาจิตใจที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน (กลุ่มฟื้นฟูชีวิตครอบครัว กลุ่มนักบุญอันนา กลุ่มคูร์ซีโล กลุ่มนักบุญวินเซนต์ เดอร์ปอล กลุ่มแบ่งปันพระคัมภีร์ กลุ่มเครดิติยูเนียน กลุ่มเฮาซัน)
9. การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา หมายถึง การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาที่จัดขึ้นเป็นอย่างเป็นทางการทุกวันอาทิตย์ และวันสำคัญทางศาสนาอื่น ๆ
10. รายได้ หมายถึง จำนวนเงินที่เป็นค่าตอบแทนที่ได้จากการประกอบอาชีพโดยเฉลี่ยต่อปี
11. การเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน หมายถึง การเป็นเจ้าของที่ดินที่ใช้ในการทำกิน ที่ก่อให้เกิดรายได้
12. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ หมายถึง ความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายราชการ และฝ่ายศาสนา ตามอัตราความถี่เป็นจำนวนครั้งต่อเดือน
13. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา หมายถึง ร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางโครงการ หาแนวทางดำเนินการ ติดตามตรวจสอบ การดูแลรักษา
14. การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา หมายถึง เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือแล้วจะต้องร่วมในการตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด
15. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการ หมายถึง การเข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการ เช่น ร่วมออกแรงงานร่วมบริจาคทรัพย์
16. การมีส่วนร่วมในการติดตามผลและประเมินผลโครงการ หมายถึง เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบดูแลรักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น